

Asia: VN/5312/2023

Lausuntopyyntö luonnoksesta sosiaali- ja terveysministeriön asetukseksi sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallisten tietojärjestelmäpalvelujen käyttömaksuista

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

LPY kiittää mahdollisuudesta lausua asetusluonnoksesta.

Taustaa

Valtakunnallista, sähköistä sosiaali- ja terveystietojärjestelmää (Kanta-palvelut) on suunniteltu, kehitetty ja otettu vaiheittain käyttöön 2000-luvun alkuvuosista lähtien. Tavoitteena on ollut parantaa lääke- ja potilasturvallisuutta sekä luoda edellytykset koko palvelujärjestelmän kehittämiselle, potilastietojen oikea-aikaiselle siirtymiselle ja digitaalisten palveluiden hyödyntämiselle.

Kanta-palveluihin sisältyvät nykyisin Reseptikeskus, Potilastiedon arkisto ja OmaKanta. Lähitulevaisuudessa myös sosiaalipalveluiden asiakastiedot liitetään Kanta-palveluihin. Tietojärjestelmiä kehitetään koko ajan ja niiden hyödyntäminen laajenee entisestään.

Sote-palveluita käyttävät kansalaiset ovat sote-tietojärjestelmäpalveluiden suurimmat hyötyjät. Myös sote-palveluista järjestämisvastuullinen julkinen sektori (hyvinvointialueet ja koko sosiaali- ja terveydenhuollon hallinnon ala) on merkittävä kyseisten tietojärjestelmien hyödyntäjä.

Kanta-palveluiden käyttömaksuja on peritty vain terveysalan toimijoilta: kunnilta, yksityisiltä terveystietojärjestelmäpalveluntuottajilta ja apteekeilta. Näiden edustajat (Kuntaliitto, Lääkäriliitto, Apteekka-riliitto

ja LPY) ovat jo vuosia sitten yksimielisesti esittäneet, että näiden maksujen perimisestä täytyy luopua – viimeistään silloin, kun sote-palveluiden järjestämisvastuu siirtyy pois kunnilta ja kuntayhtymiltä ja valtion rahoittamaksi toiminnaksi.

Lausunnolla olevasta asetuksesta

Lausunnolla olevassa asetusluonnoksessa esitetään, että sote-tietojärjestelmien käyttömaksuja peritään terveyspalveluntuottajilta ja apteekeilta vuosina 2024 ja 2025 pääpiirteissään samoin perustein kuin tähänkin saakka. Esimerkiksi yksityisen sektorin toimijoiden käyttömaksut perustuvat tuotettujen sähköisten reseptien määrään ja hyvinvointialueiden maksusuudet niiden asukasmäärään.

Kanta-palveluiden käyttömaksujen oikeudenmukaisessa kohdentamisessa eri toimijoille on ollut erittäin suuria haasteita alusta asti: maksut eivät useinkaan perustu todelliseen käyttöön. Lisäksi näiden käyttömaksujen kerääminen aiheuttaa ylimääräisiä hallinnollisia kustannuksia sekä Kelalle että kaikille alan toimijoille.

On syytä muistaa, että viime kädessä käyttömaksujen kustannukset peritään palvelujärjestelmän asiakkailta. Esimerkiksi julkisen sektorin ostopalveluissa nämä kustannukset kohdentuvat palveluita hankkivien hyvinvointialueiden maksettavaksi.

Kanta-palvelut ovat osa yhteiskunnan perusinfrastruktuuria kuten yleinen tieverkko tai verohallinnon tietojärjestelmät. LPY:n mielestä niiden pitää olla joustavasti, turvallisesti ja ilman erillisiä käyttömaksuja kaikkien toimijoiden käytössä.

Sote-palveluiden järjestämisvastuu siirtyi kunnilta ja kuntayhtymiltä hyvinvointialueille 1.1.2023. Hyvinvointialueiden rahoituksesta vastaa valtio. LPY:n mielestä ei ole tarkoituksenmukaista, että hyvinvointialueilta, HUS-kuntayhtymältä, Helsingin kaupungilta tai muiltakaan alan toimijoilta kerätään tietojärjestelmäpalveluiden käyttömaksuja.

Kaikki sote-palveluntuottajat ovat velvollisia liittymään ja toimittamaan tietoja julkisen sektorin ylläpitämään Kanta-palveluiden tietojärjestelmään lainsäädännössä määritellyn aikataulun mukaisesti. Tästä on aiheutunut ja aiheutuu niille merkittäviä lisäkustannuksia. LPY:n mielestä nämä lisäkustannukset ovat palveluntuottajien osalta riittävä panostus kyseisen palvelujärjestelmän kehittämiseen ja ylläpitoon.

LPY esittää, että valtakunnallisten tietojärjestelmäpalveluiden käyttömaksuista luovutaan vuoden 2025 alkuun mennessä. Tämä edellyttää ns. asiakastietolain (703/2023) muuttamista niin, että tietojärjestelmäpalveluiden käytön maksullisuudesta luovutaan.

Yhdistys esittää, että lausunnolla oleva asetus annetaan vain vuotta 2024 koskevana ja siitä poistetaan hyvinvointialueiden ja Helsingin kaupungin velvollisuus maksaa sosiaalihuollon asiakastietovarannon käyttökustannuksia (noin 2,78 miljoonaa euroa).

LPY:n mielestä Kanta-palveluiden kustannukset on perusteltua kattaa valtion budjetista vuoden 2025 alusta alkaen. Silloin ne kohdentuisivat mahdollisimman oikeudenmukaisesti: ne rahoitettaisiin verovaroilla kuten muutkin yhteiskunnan perusinfrastruktuuriin kuuluvat palvelut ja niistä aiheutuvat investointi- ja käyttökustannukset.

Lääkäripalveluyritykset ry:n puolesta,

Ismo Partanen

toiminnanjohtaja

Partanen Ismo
Lääkäripalveluyritykset ry